

Møte fredag den 9. juni kl. 14.08President: **M a r i t N y b a k k****D a g s o r d e n** (nr. 32):

1. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om lov om endringer i lov 26. mars 1999 nr. 17 om husleieavtaler (husleieloven) o.a. (Innst. O. nr. 53 (2005-2006), jf. Ot.prp. nr. 51 (2005-2006))
2. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Bent Høie og Ivar Kristiansen om lov om endring i plan- og bygningsslov 14. juni 1985 nr. 77. (Endring av § 7 slik at det blir enklere for kommunene å foreta et lokalpolitisk skjønn) (Innst. O. nr. 54 (2005-2006), jf. Dokument nr. 8:48 (2005-2006))
3. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om lov om endringer i statsborgerloven mv. (endrede styringsforhold mv.) (Innst. O. nr. 64 (2005-2006), jf. Ot.prp. nr. 71 (2005-2006))
4. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om lov om endringer i utlendingslova (tilvisingar til det departementet som har hovedansvaret for utlendingsforvaltninga, tilvisingar til Dublin-regelverket, gjennomføring av EU si grenseforordning m.m.) (Innst. O. nr. 63 (2005-2006), jf. Ot.prp. nr. 73 (2005-2006))
5. Referat

S a k n r . 1

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om lov om endringer i lov 26. mars 1999 nr. 17 om husleieavtaler (husleieloven) o.a. (Innst. O. nr. 53 (2005-2006), jf. Ot.prp. nr. 51 (2005-2006))

Presidenten: Etter ønske fra kommunal- og forvaltningskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til medlemmer av Regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Det blir videre foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Saera Khan (A) [14:09:04] (ordfører for saken): Husleietvistutvalget ble opprettet den 1. mars 2001 som en treårig prøveordning for å løse tvister mellom utleier og leier av bolig i Oslo. Våren 2003 ble prøveordningen utvidet geografisk, slik at den med virkning fra 1. mars 2003 også omfattet Akershus. Høsten 2003 ble det vedtatt

å forlenge prøveordningen med nærmere to år, til utgangen av 2005. I statsbudsjettet for 2006 ble prøveperioden ytterligere forlenget, og den løper nå ut i 2008.

Husleietvistutvalget er et alternativ til forliksrådet og domstolen for å løse tvister mellom utleier og leier av bolig i Oslo og Akershus. Og i motsetning til forliksrådet har husleietvistutvalget tvisteløserne som er jurister med spesiell kjennskap til husleierett. Tvisteløserne i husleietvistutvalget har også spesiell opplæring og erfaring i mekling.

Den rød-grønne regjeringen signaliserte allerede under budsjettbehandlingen for 2006 at husleietvistutvalget skal bli en obligatorisk førsteinstans i stedet for forliksrådet der man har et husleietvistutvalg. Vi ønsker at dette skal bidra til at man får brukt kapasiteten i utvalget på en bedre måte og samtidig redusert statens kostnader pr. sak. Vi håper at vedtaket vil føre til en vesentlig økning i antall saker i husleietvistutvalget.

Vi er meget fornøyde med ordningen, bl.a. fordi det er en kort og effektiv saksbehandling. Husleietvistutvalget har som mål å tilby mekling innen en måned etter at saken er brakt inn. Det er også et vesentlig poeng at husleietvistutvalget faktisk løser sakene de får inn, og at veldig få saker blir sendt videre til tingretten. I tillegg er det en billig løsning. Selv Forbrukerrådet har sendt brev til Kommunal- og regionaldepartementet der de ber om at husleietvistutvalget ikke legges ned. Forbrukerrådet ser at det er et stort behov for et enkelt tvisteløsningsorgan, og ser det som svært uheldig at denne type tvister blir henvist til domstolene. Forbrukerrådets erfaring med ordningen er udelt positiv, ifølge brevet. De ønsker at ordningen gjøres permanent, og at den utvides i geografisk utstrekning.

Med dette anbefaler vi forslaget til vedtak i denne saken.

Ib Thomsen (FrP) [14:11:57]: Husleietvistutvalget har vært en prøveordning, kun i Oslo og Akershus. Den anses som en meget vellykket ordning, ifølge Regjeringen og flertallspartiene. At man velger å gjøre bruk av forliksrådene som en frivillig ordning, er jeg litt forundret over. Forliksrådene rundt omkring i kommunene har en veldig spesiell sammensetning. De er sammensatt av den lokale lensmannen og representanter valgt av kommunestyret ut fra lokale kunnskaper.

Fremskrittspartiet viser til at kostnadene for hver enkelt sak har vært svært høye ved behandling i husleietvistutvalget. Det er behandlet 58 saker, noe som tilsier at saksbehandlingskostnadene har kommet opp mot 40 000 kr pr. sak. Jeg kan formelig forestille meg at disse pengene kunne vært brukt til noe mer fornuftig, ikke minst til å øke bostøtten til dem som har behov for det. Er det dette flertallspartiene ser som en vellykket ordning? Kostnadene ved forliksrådene – i hvert fall ved forliksrådet i Oslo – er fortsatt de samme, fordi forliksrådsmedlemmene har fast godtgjørelse – altså ingen penger å spare, og, som jeg ser det, ingen effektiviseringsgevinst i det hele tatt. Det man oppnår, er kun en kvalitet på en type behandling på lik linje med dagens system, det etableres bare en ny kostnadsstruktur. Dette bør ses på, og det bør tas på alvor. Om dette er en vellykket ordning, hvorfor velger ikke flertallsparti-

ene å innføre dette i hele landet, og ikke bare i Oslo og Akershus, så alle får gleden av denne endringen?

Dette har jeg ingen stor tro på, så jeg vil anbefale at man vurderer dette på nytt og går tilbake til den gamle ordningen.

Vera Lysklætt (V) [14:14:07]: Husleietvistutvalget ble opprettet som en prøveordning for Oslo og Akershus for 2001–2005 av Stoltenberg I-regjeringen. Det var etter henvendelse bl.a. fra Huseiernes Landsforbund, Norges Leieboerforbund, Norske Boligbyggelags Landsforbund og Forbrukerrådet at daværende kommunalminister, Sylvia Brustad, tok initiativ til prøveordningen. Intensjonen til initiativtakerne var å opprette en ordning tilsvarende forbrukertvistutvalget.

Bondevik II-regjeringen foretok en evaluering av prøveordningen med husleietvistutvalg. Konklusjonen var at det gjelder få saker, og at man med en slik ordning etablerer en ny rettsstruktur på siden av dagens. Totalt sett vil dette bli en komplisering av rettssystemet.

Venstre ser ikke at antallet saker dette gjelder, er i sterk økning, og vi vil prinsipielt være restriktive med å etablere nye tvisteorganer som kan oppfattes som en del av rettssystemet. Vi har forståelse for at det i en del av disse sakene er mindre uoverensstemmelser og små pengekrav, men vi mener at det er nettopp derfor vi har ordningen med forliksråd.

Det hevdes at ordningen med husleietvistutvalg er rask og rimelig. Det må imidlertid påpekes at vi kan stå i fare for å undergrave rettssystemet ved å opprette en flora av tvisteutvalg, der tvistemeklere blir mer og mer profesjonelle og faglige.

Venstre ønsker en rettsstat med folkelig forankring. Det innebærer også at den enkelte borger har og må ta et medansvar for rettssystemet. Legdommerordningen er derfor viktig å opprettholde og underbygge.

Statsråd Åslaug Haga [14:16:16]: For sju år siden vedtok et bredt flertall her i Stortinget at det skulle gjøres forsøk med et eget husleietvistutvalg for å avgjøre konflikter ved leie av bolig. Formålet med forsøket var å se om man kunne løse slike konflikter på en raskere og billigere måte for partene enn ved ordinær domstolsbehandling.

Det har vært drevet forsøksvirksomhet med et slikt husleietvistutvalg i Oslo i fem år og i Akershus i to år. Ordninga er evaluert av en ekstern konsulent, og resultatet av evalueringa er meget oppløftende. De aller fleste som har fått sin sak behandlet i dette husleietvistutvalget, har opplevd en konstruktiv runde med aktiv megling av en nøytral ekspert i husleierett. De fleste tvistene er da også forliket under denne meglinga. De sakene som ikke er forliket, er deretter avgjort av en nøytral jurist sammen med én leieboerrepresentant og én huseierrepresentant. Saksbehandlingstida har vært rask, og partene har ikke vært nødt til å bruke advokat. På den måten har mange fått avgjort sine tvister i husleieforhold på en rask og for dem rimelig måte i forhold til ordinær domstolsbehandling. Det

te er helt i tråd med stortingsflertallets ønsker da man bad departementet gjennomføre forsøk med et slikt husleietvistutvalg.

Paradoksalt nok har allikevel ikke saksmengden vært så stor som man kunne forventet. Regjeringa ser det som viktig å ta grep for å øke saksmengden. Vi har derfor foreslått at forliksrådene ikke kan behandle saker som kan behandles av et husleietvistutvalg. Forslaget har brei støtte blant brukerne. Både Huseiernes Landsforbund, Leieboerforeningen i Oslo og Forbrukerrådet har samstemt bedt om at ordninga nå skal komme i stedet for forliksrådsbehandling. Dette oppfatter jeg som en bekreftelse på at ordninga med husleietvistutvalg er vellykket, og at forsøket med husleietvistutvalg bør videreføres. Jeg er derfor glad for at stortingsflertallet slutter opp om Regjeringas forslag – et forslag som vil bidra til å øke saksmengden i husleietvistutvalget og dermed også en bedre samfunnsmessig utnyttelse av dette tilbudet.

Under behandlinga av statsbudsjettet for 2006 har stortingsflertallet sluttet seg til Regjeringas forslag om at forsøket med husleietvistutvalg skal fortsette ut 2008. På det tidspunktet vil den nye tvisteloven være satt i kraft, og vi vil da ha erfaring med bruken av den nye lovens regler om småkravsprosess. Disse reglene legger opp til en prosess som har mange likhetstrekk med den måten husleietvistutvalget behandler sine saker på. Når prøveperioden for husleietvistutvalget løper ut, vil vi derfor ha et godt grunnlag til å vurdere både om de lovendringene som nå vedtas, virker etter hensikten, og om det da fortsatt er behov for et eget husleietvistutvalg ved siden av de ordinære domstolene.

Jeg registrerer at opposisjonen ikke går inn for dette. Jeg lar meg kanskje spesielt forundre over Fremskrittspartiet, for er det noen som pleier å være nøye med å understreke at domstolene har mer enn nok å gjøre, så er det Fremskrittspartiet. Og det er et faktum at domstolene har mer enn nok å gjøre med kriminalitet. Derfor må det være et godt forslag å finne løsninger på ting som ikke må til domsapparatet, på andre måter og som brukerne er meget tilfreds med.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ib Thomsen (FrP) [14:20:42]: Statsråden refererte til gode resultater for husleietvistutvalget. Da er det viktig at man har noe å sammenligne med. Og da er spørsmålet mitt: Har man tilsvarende undersøkelser når det gjelder forliksrådene og den jobben som de gjør rundt omkring i Kommune-Norge? I hvert fall slik som jeg forstår det, har de gode resultater i de kommunene der de jobber med de samme sakene. Har statsråden de samme forskningsresultater der?

Statsråd Åslaug Haga [14:21:20]: Erfaringene som vi har, er at husleietvistutvalget håndterer sine saker for den enkelte på en meget billig måte, de håndterer sakene på en meget rask måte, og de håndterer sakene på en måte som oppleves meget konstruktiv for dem som har vært involvert. Når vi sier at det er billig og raskt, er det sjølsagt

billig og raskt i forhold til de andre instansene som også kan behandle slike saker.

Hvis man ser på kostnadene for enkeltsaker, mener Regjeringa at de er for høye pr. nå pr. enkeltsak. Derfor gjør vi de endringene som vi nå gjør, hvilket vil bety at vi får flere saker, og at vi da totalt sett kommer billigere ut pr. sak for staten. Men det er viktig å understreke at for den enkelte er husleietvistutvalget meget billig i dag.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk. Flere har heller ikke bedt om ordet til sak nr. 1. (Votering, se side 360)

S a k n r . 2

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Bent Høie og Ivar Kristiansen om lov om endring i plan- og bygningslov 14. juni 1985 nr. 77. (Endring av § 7 slik at det blir enklere for kommunene å foreta et lokalpolitisk skjønn) (Innst. O. nr. 54 (2005-2006), jf. Dokument nr. 8:48 (2005-2006))

Presidenten: Etter ønske fra kommunal- og forvaltningskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til medlemmer av Regjeringen.

Presidenten vil videre foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Det foreslås videre at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Tore Hagebakken (A) [14:24:13] (ordfører for saken): Riktignok har Fremskrittspartiet tilleggsmerknader, som partiet ganske sikkert selv vil omtale her i debatten, men ellers er det en samlet komite som står bak innstillingen i denne saken.

Forslaget reist av representantene Bent Høie og Ivar Kristiansen går, kort beskrevet, ut på at plan- og bygningsloven bør endres slik at det åpnes for at kommunene ved vurdering av dispensasjon fra kommunale planer bl.a. kan legge vekt på særlige forhold hos søkeren og hensyn til lokalmiljøet for øvrig.

Lokaldemokratiet må alltid stå høyt i kurs. Komiteen har stor tillit til det lokalpolitiske skjønn, et skjønn som først og fremst må komme til uttrykk gjennom gode planprosesser og, ikke minst, i form av gode planer. Komiteen viser i den sammenheng til den utstrakte medvirkningen fra mange hold som slikt planarbeid representerer. Følgelig må det være gode grunner for at det skal gis dispensasjon. Hvis ikke mister jo planen sin høyst nødvendige legitimitet. Ingen ønsker selvsagt at det skal gå inflasjon i å gi dispensasjon. Men komiteen er samtidig opptatt av at

reglene ikke blir for stivbente i saker hvor det er unødvendig og også kan stenge for gode løsninger. I andre saker må lista for å gi dispensasjon ligge særlig høyt, slik komiteen påpeker.

Det er jo stor forskjell på sakene, og komiteen mener at dispensasjonsmulighetene må stå i forhold til sakens karakter. I den sammenheng kan reglene knyttet til «mindre vesentlige reguleringsendringer» utvikles som et alternativ til dispensasjon, som statsråden i brev til komiteen har reist som en mulighet. Det synes komiteen er en idé det kan være vel verdt å se nærmere på.

Det er særlig kommunenes muligheter til ved dispensasjonssøknader å kunne ta sosialmedisinske og menneskelige hensyn komiteen er opptatt av å få vurdert nærmere – i lys av den samlede lovutforming. For det beste, for ikke å si det eneste riktige, er at forslaget som er reist av de to Høyre-representantene – og som, som dere skjønner, slettes ikke har falt på stengrunn i komiteen – blir sett i sammenheng med det arbeidet som pågår i det berørte departement med endringene i plan- og bygningsloven. Arbeidet er basert på forslagene fra Planlovutvalget og Bygningslovutvalget. Plandelen er jo varslet framlagt for Stortinget i år, og bygningsdelen kommer, som kjent, neste år.

På denne bakgrunn foreslår en samlet komite at forslaget fra representantene Bent Høie og Ivar Kristiansen vedlegges protokollen.

Ib Thomsen (FrP) [14:27:21]: Jeg vil takke saksordføreren for en glimrende framstilling av saken. Det viser jo at det er stor enighet, og at komiteen er samlet og har den felles forståelse at man ønsker endring, forbedring og forenkling av plan- og bygningsloven, og at det er behov for en klargjøring av kriteriene for å kunne gi dispensasjon – også av skønnsvurderinger.

Komiteen sier klart at den har stor tillit til det lokalpolitiske skjønn i plan- og bygningssaker, og det lyder godt. Det lyder godt for Fremskrittspartiet at det er en så stor enighet. Det bør tas hensyn til, når statsråden skal legge fram denne saken om endringer i plan- og bygningsloven, at det er så stor enighet i komiteen. Jeg tror ikke at kommunene alltid opplever at man har tillit til den skønnsutøvelsen som de foretar i plan- og bygningssaker, når de opplever at de stadig blir overkjørt av fylkesmann og statsråd i byggesaker som for lokalpolitikere kan oppleves som opplagte og helt klare saker i lokalpolitisk sammenheng.

Fremskrittspartiet mener at det fortsatt må drives en lovlighetskontroll av kommunale planvedtak, det må det ikke være tvil om. I forbindelse med den endringen av plan- og bygningsloven som det nå arbeides med, må det være helt klart at det beste er at skønnsutøvelse ligger hos kommunestyrene, som jeg mener er i henhold til Soria Moria-erklæringen – man ønsker å styrke lokaldemokratiet. «Et levende lokaldemokrati er grunnsteinen i folkestyret» synes jeg faktisk er noe av det bedre av de setningene som står i Soria Moria-erklæringen. Det tror jeg jeg har nevnt flere ganger fra denne talerstolen, og jeg vil stadig minne statsråden om den.

Jeg leser i Dagbladet at miljøvernministeren vurderer å begrense det kommunale selvstyret for å få slutt på råderetten i strandsonespørsmål. Det er ikke å gå i riktig retning om man ønsker å styrke det lokale selvstyret.

Fremskrittspartiet har i sin særmerknad nevnt at når det gjelder eventuell overprøving og lovlighetskontroll av skjønnsvedtak, er det mest naturlig å legge en slik kontroll til en eventuell forvaltningsdomstol eller til et forvaltningstilsyn. Dette synes jeg er innspill som statsråden bør ta med seg i vurderingene. Det bør ikke være som i dag, at dette tilligger tjenestemenn – byråkrater og saksbehandlere – hos fylkesmannen. Det er en spesiell tolkning av et levende lokaldemokrati når disse tjenestemennene fører en politikk der en avgjør hva som er godt skjønn, og hva som er dårlig skjønn.

Fremskrittspartiet er opptatt av det kommunale selvstyret og ønsker å utvikle det. Fremskrittspartiet mener videre at lokaldemokratiet skal bestå av mer enn det å administrere budsjetter. Derfor må Kommune-Norge slippe å bli overprøvd av statsråden og av fylkesmannen til stadighet når det gjelder lokale demokratiske vedtak – sågar enstemmige – i kommunestyrene. Men jeg er enig i at det selvsagt ikke skal være slik at enhver kommune kan pulverisere norsk lov ved å vise til det lokalpolitiske skjønnet. Det er viktig at kommunene må ha en utbredt anledning til å bruke skjønn, men det må ligge innenfor norsk lov. Og lovens rammer må være klare.

Problemet med innsigelser fra saksbehandlere gjelder jo ikke det å stoppe lovbrudd fra kommunenes side – i hvert fall ikke fram til i dag – men nettopp det å overprøve skjønnet. Alle som er opptatt av lokaldemokrati, hører og skjønner at dette blir feil. Og det er nettopp her kjernen til den store utfordringen ligger. Dette må oppleves rettfærdig for innbyggerne og for lokalpolitikere.

Bent Høie (H) [14:31:35]: Bakgrunnen for dette initiativet var en konkret sak i Sola kommune. Bonden Ole Reke, som sitter i rullestol, ønsket å bygge et nytt, tilrettelagt hus, slik at han og konen kunne leve et fullverdig og selvstendig liv – samtidig som neste generasjon kunne få flytte inn i hovedhuset på gården – uten at de trengte å hive ut sine gamle foreldre fra kårhuset. Dette sa kommunestyret ja til, men Fylkesmannen sa nei. Det gjorde også settefylkesmannen, etter anke. Det ble vist til plan- og bygningsloven fra 1985, der det står at de særlige grunner som skal tale for dispensasjon, naturligvis må ligge innenfor rammen av loven. Det ble brukt som et argument for at man ikke kunne ta de sosialmedisinske og menneskelige hensyn som kommunestyret hadde tatt i den saken.

Dette viser at der hvor lovverket møter virkeligheten, blir reglene for stivbeinte og stenger for de gode løsningene for folk. Her var en i en situasjon som var veldig spesiell, og der det å bygge dette huset ikke ville hatt noen betydning for landbruksjord – det var et gammelt grustak dette huset skulle bygges på. Og det er helt åpenbart at det ville bety enormt mye for livssituasjonen til det paret dette gjelder. Det er kun de som bor i kommunen – de som sitter i kommunestyret, de som hver dag møter disse i butikken, de som hver dag går forbi det jordstykket som det skulle

bygges på – som vet, og ser, at dette er en spesiell sak, og som er best egnet til å ta denne avgjørelsen. Jo lenger vekk en befinner seg fra et slikt problem, jo færre forutsetninger har en for å ta beslutningen.

Da en gikk inn i denne saken og spurte hva som konkret var årsaken til at Fylkesmannen kunne ta denne beslutningen, så en at det var en setning i forarbeidet til plan- og bygningsloven som en hengte denne beslutningen på. Det ble da tatt initiativ til å få rettet dette opp.

Jeg er derfor veldig glad for den behandlingen saken har fått i komiteen, og for at en enstemmig komite har sluttet seg til den setningen i innstillingen som jeg opplever som helt vesentlig, nemlig:

«I forbindelse med arbeidet med endringer i plan- og bygningsloven vil komiteen be departementet vurdere nærmere hvordan sosialmedisinske og menneskelige hensyn i enkelte saker kan hensyntas ved behandling av søknader om dispensasjon.»

Ordet «hvordan» er veldig viktig. Det står ikke *om* sosialmedisinske hensyn kan ivaretas, men *hvordan*, og en enstemmig komite gir klart uttrykk for at regelverket ikke skal være for stivbeint når det gjelder å finne de gode løsningene. Som konen til den berørte bonden sa til Rogalands Avis om brev de har fått fra Fylkesmannen:

«De kommer med paragrafer som vi vanlige mennesker nesten ikke forstår.»

Jeg tror at alle som på en måte kjenner til saker fra sitt lokalmiljø som har fått denne type behandling, har den samme oppfatningen: at paragrafen ikke stemmer med virkeligheten. Generalsekretæren i Norges Handikapforbund, Lars Ødegård uttalte i den samme saken:

«Dette høres ut som et soleklart eksempel på at sunn fornuft ikke er brukt. De som er satt til å forvalte det offentlige må evne å se det menneskelige i saker.»

Hensikten med dette forslaget er å la kommunestyrene nettopp få muligheten til å kunne ta menneskelige og sosialmedisinske hensyn i enkelte saker. Det er jo de samme kommunestyrene som har vedtatt planene, som står bak planene, og som er opptatt av å bevare planene. Det skulle bare mangle om ikke de samme kommunestyrene i helt spesielle tilfeller også skulle ha mulighet til å gjøre unntak fra disse planene – når de ser at dette er det beste både for det enkelte mennesket som er rammet, og for lokalsamfunnet.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [14:36:30]: Jeg synes komiteen har kommet fram til veldig fornuftige og jordnære merknader i denne saken. Jeg synes også det er illustrerende for debatten at både representanten Hagebakken, representanten Høie og representanten Thomsen egentlig er ganske samstemte og enige i sine konklusjoner. Som desentralist – som jeg pleier å kalle meg – er jeg glad for det. Jeg er glad for at en har en slik grunnleggende tro på lokaldemokratiet, og at alle partier understreker felles at vi har stor tro på det lokalpolitiske skjønn, slik at en kan finne gode tilpasninger.

Det jeg også synes er viktig i flertallets syn, er hvordan vi understreker betydningen av gode lokale demokratiske prosesser, og hvordan det kan legge grunnlaget for utvik-

lingen av en kommune. Videre er det viktig at de som bor og virker i en kommune, må være opptatt av arealplanlegging, og at arealplanlegging og utvikling av bomuligheter og bosteder er en svært viktig og interessant del av det lokalpolitiske arbeidet.

Planprosessene pågår ikke i noe vakuum. Det er sterke nasjonale føringer, f.eks. i forhold til jordvern, og det ligger brede, lokale prosesser bak utformingen av kommunepplaner og arealplaner. Med en grunnleggende tro på lokaldemokratiet tror jeg at de som bor i det enkelte område, har de beste forutsetninger for og vet best hvordan området kan utvikles, og hvordan det kan utvikles videre.

Ting endres, og planer må revideres når ting endres. Man må, som jeg, ha tro på det lokale vettet. Vi i komiteen er også tydelige på at vi ikke ønsker at det skal gå inflasjon i å gi dispensasjoner, men vi kan ikke se på at vi skal ha et stivbent byråkrati som kan stoppe gode tilpasninger – til folk og til lokalmiljø. Derfor er jeg glad for holdningen, jeg er glad for samstemmigheten, og jeg er glad for at vi viser en så fornuftig tilnærming, der vi ser at vi må ha gode planprosesser så vi kan se helheten, og at vi ikke kan ha et byråkrati som er så stivbent at en ikke kan gjøre gode tilpasninger i det enkelte lokalsamfunn.

Vera Lysklætt (V) [14:38:46]: Jeg vil bare helt kort si at forslagsstillerne i denne saken tar opp et viktig tema, nemlig lokalpolitikernes myndighet.

Etter Venstres syn er lokaldemokratiet veldig viktig, ja så viktig at vi ønsker å grunnlovfeste det. Det betyr også at lokalpolitikerne må ha viktige oppgaver og svært stor myndighet.

Når det gjelder skjønn og dispensasjoner, er det viktig at lovverket er oppdatert og tydelig. Plan- og bygningsloven har i lengre tid vært til utredning og vurdering. Venstre støtter derfor forslaget om at en ikke går inn og gjør endringer nå. Samtidig vil vi peke på at det er viktig at et nytt lovutkast til plan- og bygningsloven kommer til behandling i Stortinget så snart som mulig. Den bebudede forvaltningsreformen og fylkesmannens mulighet til inngripen i lokaldemokratiet vil sikkert også bli gjenstand for vurdering. Vi avventer med spenning Regjeringens forslag i så henseende.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2. (Votering, se side 360)

S a k n r . 3

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om lov om endringer i statsborgerloven mv. (endrede styringsforhold mv.) (Innst. O. nr. 64 (2005-2006), jf. Ot.prp. nr. 71 (2005-2006))

Björg Tørresdal (KrF) [14:40:35] (ordfører for saken): I dag skal vi vedta endringer i statsborgerloven. Statsborgerskap har en viktig symbolsk betydning ved at det markerer en tilhørighet til samfunnet og dets grunnleggende verdier. Statsborgerskap gir viktige rettigheter og plikter som har betydning for innbyggernes deltakelse

i det norske samfunnet. Endringsforslagene i dag gjelder innføring av styringstiltak i statsborgerloven tilsvarende de som ble innført i utlendingsloven ved lov av 10. juni 2005.

Som saksordfører vil jeg understreke at styringssystemet i utlendingsloven og statsborgerloven bør være likt, da det er nær sammenheng mellom utlendingsloven og statsborgerloven. Det er et vilkår for statsborgerskap at søkere under sitt opphold i landet har hatt tillatelser etter utlendingsloven. Utlendingsdirektoratet, UDI, behandler søknader i første instans etter begge lovene, og Utlendingsnemnda, UNE, er klageinstans. Jeg er derfor glad for at komiteen er positiv til at det er samsvar mellom disse lovene.

Jeg vil allikevel kommentere enkelte av de forslagene som ligger til behandling i dag. Det gis adgang for Arbeids- og inkluderingsdepartementet til å gi generelle instruksjoner til UDI på statsborgerfeltet. Hovedregelen er fremdeles at departementet ikke kan instruere om lovtolkning, skjønnsutøvelse eller avgjørelse i enkeltsaker. Dette gjelder både overfor UNE og overfor UDI, de to instansene som skal treffe vedtak etter ny statsborgerlov.

Departementet får adgang til å bringe UDIs positive vedtak i statsborgersaker inn for UNE til vurdering. Det medfører en kvalitetssikring, fordi ordningen sikrer en toinstansbehandling i omstridte saker som ikke er påklagd av utlendingen. Ordningen vil dessuten fremme likebehandling i forvaltningen. Hensynet til søkerens egen situasjon ivaretas ved at vedtaket blir stående. Prinsipputtalelsen vil kun få betydning for senere saker. Ett av hovedmålene med ordningen med prøving av positive vedtak er å bidra til en mer ensartet praksis i UDI og UNE.

Det vil være mindre behov for adgang til prøving av positive vedtak etter statsborgerloven enn etter utlendingsloven, fordi bestemmelsene i statsborgerloven gir mindre anvisning på bruk av skjønn.

Vi vedtar i dag at departementet får adgang til å bringe spørsmål om gyldigheten av UNEs positive vedtak inn for domstolene til prøving. Komiteen mener at den foreslåtte ordningen vil kunne skjerpe oppmerksomheten i UNE rundt spørsmålet om gyldigheten av positive vedtak. Det er, som tidligere nevnt, hensiktsmessig å ha tilsvarende kontrollordninger med vedtak etter statsborgerloven som etter utlendingsloven.

Kongen i statsråd skal være klageorgan i saker hvor hensynet til rikets sikkerhet eller utenrikspolitiske hensyn gjør seg gjeldende. Begrunnelsen for forslaget er at ordningen gjør toinstansbehandlingen mer reell enn om UNE, som kan instrueres av departementet i slike saker, skal behandle klagen.

Stornemndsbehandling i UNE skal også kunne finne sted i saker etter statsborgerloven. Komiteen mener at hensikten med opprettelsen av systemet med stornemnd er å sikre en større grad av lik praksis og likebehandling i utlendingsforvaltningen. Dette er aktuelt både når UNE har ordinære klager til behandling, og når UNE prøver UDIs positive vedtak etter beslutning fra departementet.

Det stilles vandelskrav ved behandling av søknad om statsborgerskap, og det er nødvendig å innhente og kon-

trollere opplysninger om hvorvidt søkeren er ilagt straff, eller hvorvidt søkeren er under etterforskning for et straffbart forhold. Det foreslås at behandlingen av vandelsopplysninger forankres i loven, dette for å sikre at behandlingen av personopplysninger etter statsborgerloven er i samsvar med personopplysningsloven.

Som saksordfører vil jeg tilrå komiteens innstilling.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3. (Votering, se nedenfor)

S a k n r . 4

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om lov om endringer i utlendingslova (tilvisingar til det departementet som har hovudansvaret for utlendingsforvaltninga, tilvisingar til Dublin-regelverket, gjennomføring av EU si grenseforordning m.m.) (Innst. O. nr. 63 (2005-2006), jf. Ot.prp. nr. 73 (2005-2006))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 362)

Etter at det var ring til votering i 5 minutter, uttalte **presidenten:** Odelstinget skal da votere i sakene nr. 1–4.

Votering i sak nr. 1

Komiteen hadde innstilt til Odelstinget å gjøre slikt vedtak til

I o v

om endringer i lov 26. mars 1999 nr. 17 om husleieavtaler (husleieloven) o.a.

I

I lov 26. mars 1999 nr. 17 om husleieavtaler (husleieloven) skal § 12-5 nytt annet og tredje ledd lyde:

En tvist som kan avgjøres av husleietvistutvalg, må behandles der før den kan bringes inn for tingretten hvis det følger av rettergangslovgivningen at behandling i forliksrådet ellers ville være nødvendig. Forliksrådet kan ikke behandle saker som kan avgjøres av husleietvistutvalg.

Innbringelse av sak for husleietvistutvalg skal likestilles med søksmål etter tvangsfullbyrdsloven § 5-11 første ledd annet punktum.

II

I lov 13. august 1915 nr. 6 om rettergangsmåten for tvistemål (tvistemålsloven) skal § 273 nr. 8 lyde:
8. i saker som med hjemmel i husleieloven hører under et husleietvistutvalg.

III

Denne lov trer i kraft 1. juli 2006.

§ 12-5 annet ledd i husleieloven gjelder ikke for saker som er brakt inn for forliksrådet før 1. juli 2006.

Presidenten: Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 39 mot 34 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.53.44)

Presidenten: Det votes over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Presidenten antar at Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre også her vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble bifalt med 39 mot 34 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.54.20)

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Votering i sak nr. 2

Komiteen hadde innstilt til Odelstinget å gjøre slikt vedtak:

Dokument nr. 8:48 (2005-2006) – forslag fra stortingsrepresentantene Bent Høie og Ivar Kristiansen om lov om endring i plan- og bygningslov 14. juni 1985 nr. 77. (Endring av § 7 slik at det blir enklere for kommunene å foreta et lokalpolitisk skjønn) – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 3

Komiteen hadde innstilt til Odelstinget å gjøre slikt vedtak til

I o v

om endringer i statsborgerloven mv.
(endrede styringsforhold mv.)

I

I lov 10. juni 2005 nr. 51 om norsk statsborgerskap gjøres følgende endringer:

§ 7 skal lyde:

§ 7 *Hovedregel om erverv etter søknad*

Enhver har etter søknad rett til norsk statsborgerskap dersom søkeren på vedtakstidspunktet

- a) har dokumentert eller på annen måte klarlagt sin identitet, jf. *fjerde* ledd,
- b) har fylt tolv år,

- c) er og vil forbli bosatt i riket,
- d) fyller vilkårene for bosettingstillatelse i utlendingsloven § 12,
- e) har til sammen syv års opphold i riket i løpet av de siste ti årene, med oppholds- eller arbeidstillatelser av minst ett års varighet, opphold i en eller flere søknadsperioder medregnet i syvårsperioden, jf. femte ledd,
- f) fyller kravet om norskopplæring fastsatt i § 8,
- g) ikke er ilagt straff eller strafferettslig særreaksjon eller har utholdt karenstid, jf. § 9, og
- h) fyller kravet om løsning fra annet statsborgerskap fastsatt i § 10.

Søkeren har ikke rett til norsk statsborgerskap etter første ledd dersom hensynet til rikets sikkerhet eller utenrikspolitiske hensyn taler mot.

Uttømmende politiattest skal følge søknad om statsborgerskap. Poliattiattesten skal også vise forhold som søkeren er siktet eller tiltalt for.

Kongen kan i forskrift gi utfyllende bestemmelser om kravet til identifikasjon og om politiattest.

Kongen kan i forskrift gi bestemmelser om beregning av oppholdstid etter reglene i dette kapitlet.

§ 9 første ledd skal lyde:

Den som er ilagt straff eller strafferettslig særreaksjon har ikke rett til norsk statsborgerskap før det er gått en viss tid (karenstid) fastsatt i forskrift gitt av Kongen. Karenstidens lengde skal avhenge av den ilagte reaksjonen.

§ 20 nytt annet ledd skal lyde:

Politiattest som viser om meldereren har vært ilagt frihetsstraff eller strafferettslig særreaksjon i løpet av de siste syv årene, skal følge melding om statsborgerskap. Kongen kan i forskrift gi bestemmelser om politiattest.

§ 27 skal lyde:

§ 27 *Saksgang mv.*

Søknad om norsk statsborgerskap inngis til politiet eller norsk utenriksstasjon som forbereder saken. Utlendingsdirektoratet avgjør søknaden. Melding om norsk statsborgerskap inngis til politiet som forbereder saken. Utlendingsdirektoratet treffer vedtak om meldingen skal godtas eller ikke.

Vedtak om tilbakekall av statsborgerskap treffes av Utlendingsdirektoratet.

Vedtak som nevnt i første og annet ledd kan påklages til Utlendingsnemnda. Kongen i statsråd er klageinstans i saker hvor departementet har anvendt sin instruksjonsmyndighet etter § 28 annet ledd. Utlendingsloven §§ 38 a og 38 b gjelder tilsvarende ved behandling av saker etter loven her.

Departementet kan beslutte at vedtak truffet av Utlendingsdirektoratet til gunst for den saken gjelder, skal prøves av Utlendingsnemnda. Beslutningen skal treffes senest fire måneder etter at vedtaket ble truffet, være skriftlig og grunngis. Forvaltningsloven kapittel IV til VI om saksforberedelse, vedtak og klage gjelder ikke for slik beslutning.

Kommer Utlendingsnemnda i en sak etter fjerde ledd til at Utlendingsdirektoratets vedtak er ugyldig, skal den oppheve vedtaket og sende saken tilbake til direktoratet for hel eller delvis ny behandling. § 26 annet ledd annet punktum gjelder tilsvarende. Gyldige vedtak kan ikke oppheves eller endres, men nemnda kan avgi en uttalelse om sakens prinsipielle sider. Utlendingsnemndas vedtak kan ikke påklages.

Når Utlendingsnemnda har truffet vedtak etter loven her til gunst for den saken gjelder, kan departementet ved søksmål få prøvet gyldigheten av vedtaket. Søksmål må være reist innen fire måneder etter at vedtaket ble truffet. Søksmål reises mot den vedtaket er truffet til gunst for. Megling i forliksrådet foretas ikke.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Videre var innstilt:

I sak som nevnt i fjerde ledd har den saken gjelder rett til fritt rettsråd uten behovsprøving. I sak som nevnt i sjetteste ledd har vedkommende rett til fri saksførsel uten behovsprøving.

Presidenten: Fremskrittspartiet har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 57 mot 15 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.55.59)

Videre var innstilt:

Kongen kan gi regler om hvilke saker som skal behandles i stornemnd, og om myndighet til å avgjøre hvorvidt en sak som er brakt inn for behandling i stornemnda, skal antas til behandling. Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om saksforberedelse og om Utlendingsnemndas kompetanse i saker etter fjerde ledd. Kongen kan også gi regler om nemndas nærmere behandling av saker etter loven her.

§ 28 skal lyde:

§ 28 *Instruksjonsmyndighet*

Departementet kan ikke instruere om avgjørelsen av enkeltsaker. Departementet kan heller ikke instruere Utlendingsnemnda om lovtolkning eller skjønnsutøvelse. Departementet kan instruere om prioritering av saker.

For å ivareta hensynet til rikets sikkerhet eller utenrikspolitiske hensyn kan departementet instruere uavhengig av begrensningene i første ledd.

§ 29 annet ledd skal lyde:

Etter anmodning fra Utlendingsdirektoratet, Utlendingsnemnda eller departementet plikter politiet å gi opplysninger om den saken gjelder er siktet, tiltalt eller ilagt straff eller særreaksjon for straffbart forhold, dersom opplysningene er nødvendige for behandling av sak etter loven. Kongen kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om innhenting av slike opplysninger.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Videre var innstilt:

II

I lov 13. juni 1980 nr. 35 om fri rettshjelp gjøres følgende endringer:

§ 11 første ledd nr. 1 skal lyde:

for utlending som har rett til fri rettshjelp etter utlendingsloven § 42 tredje ledd, fjerde ledd første punktum og femte ledd *eller for den som har rett til fri rettshjelp etter statsborgerloven § 27 sjuende ledd første punktum.*

§ 16 første ledd nr. 4 skal lyde:

for utlending i tilfeller som nevnt i utlendingsloven § 42 første og fjerde ledd annet punktum *eller for den som har rett til fri sakførsel etter statsborgerloven § 27 sjuende ledd annet punktum.*

Presidenten: Fremskrittspartiet har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 58 mot 15 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.56.45)

Videre var innstilt:

III

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voterer over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Votering i sak nr. 4

Komiteen hadde innstilt til Odelstinget å gjøre slikt vedtak til

I o v

om endringer i utlendingslova (tilvisingar til det departementet som har hovudansvaret for utlendingsforvaltninga, tilvisingar til Dublin-regelverket, gjennomføring av EU si grenseforordning m.m.)

I

I lov 24. juni 1988 nr. 64 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingslova) gjer ein desse endringane:

§ 17 første ledd bokstav e skal lyde:

e) kan kreves mottatt av et annet land som deltar i samarbeidet i henhold til *avtalene* mellom Norge, Island og Det europeiske fellesskap og mellom Norge, Island og Sveits om kriterier og mekanismer for å avgjøre hvilken stat som er ansvarlig for behandlingen av en asylsøknad som fremlegges i Norge, Island, Sveits eller en medlemsstat,

§ 27 første ledd bokstav j skal lyde:

j) når det er nødvendig av hensyn til Norges eller annet Schengen-lands nasjonale sikkerhet, offentlige orden, *folkehelse* eller internasjonale forpliktelser.

§ 34a første ledd første punktum skal lyde:

I den utstrekning Norge er forpliktet til det som deltaker i Schengensamarbeidet og samarbeidet i henhold til *avtalene* mellom Norge, Island og Det europeiske fellesskap og mellom Norge, Island og Sveits om kriterier og mekanismer for å avgjøre hvilken stat som er ansvarlig for behandlingen av en asylsøknad som fremlegges i Norge, Island, Sveits eller en medlemsstat, kan utlendingsmyndighetene uten hinder av taushetsplikt oversende opplysninger om enkeltpersoner til myndighetene i land som deltar i slikt samarbeid, som ledd i eller til bruk ved behandling av sak om visum, asyl, bortvisning, utvisning eller oppholdstillatelse.

§ 37 femte ledd skal lyde:

For behandling av fingeravtrykk i henhold til *avtalene* mellom Norge, Island og Det europeiske fellesskap og mellom Norge, Island og Sveits om kriterier og mekanismer for å avgjøre hvilken stat som er ansvarlig for behandlingen av en asylsøknad som fremlegges i Norge, Island, Sveits eller en medlemsstat, gjelder reglene i § 37e.

§ 37e første ledd skal lyde:

Som ledd i samarbeidet i henhold til *avtalene* mellom Norge, Island og Det europeiske fellesskap og mellom Norge, Island og Sveits om kriterier og mekanismer for å avgjøre hvilken stat som er ansvarlig for behandlingen av en asylsøknad som fremlegges i Norge, Island, Sveits eller

en medlemsstat, kan fingeravtrykk tas av utlending som har fylt 14 år og som

- a) søker asyl,
- b) uten å bli bortvist, blir anholdt i forbindelse med ulovlig passering av en ytre Schengengrense, eller
- c) oppholder seg ulovlig i riket.

§ 38a fjerde ledd første punktum skal lyde:

Nemnda skal ha nemndmedlemmer oppnevnt av Kongen i statsråd etter forslag fra *det departementet som har hovedansvaret for utlendingsforvaltningen*, Utenriksdepartementet, Norges Juristforbund og humanitære organisasjoner.

§ 38b første ledd andre punktum skal lyde:

Det ene medlemmet trekkes ut blant dem som er oppnevnt etter forslag fra *det departementet som har hovedansvaret for utlendingsforvaltningen*, Utenriksdepartementet og Norges Juristforbund.

§ 38b andre ledd andre punktum skal lyde:

To av medlemmene trekkes ut blant dem som er oppnevnt etter forslag fra *det departementet som har hovedansvaret for utlendingsforvaltningen*, Utenriksdepartementet og Norges Juristforbund.

§ 42 skal lyde:

Retten skal oppnevne prosessfullmektig når den prøver spørsmålet om fengsling etter § 37 sjette ledd annet punktum eller § 41 femte ledd. Det samme gjelder når retten prøver spørsmålet om pålegg etter § 41 tredje og fjerde ledd, med mindre det ville medføre særlig ulempe eller tidsspille, eller retten finner det ubetenkelig å unnlate å oppnevne prosessfullmektig. Dersom utlendingen allerede har advokat på den offentliges bekostning, skal vedkommende advokat som regel oppnevnes. Oppnevningen faller bort når retten bestemmer det.

Retten skal av eget tiltak og uten behovsprøving gi bevilling til fri sakførsel når prosessfullmektig oppnevnes etter første ledd.

Utlending som har søkt asyl har rett til fritt rettsråd uten behovsprøving ved negativt vedtak fattet av Utlendingsdirektoratet. Dette gjelder likevel ikke der utlendingen klager over bare å ha fått tillatelse etter § 8 annet ledd. Kongen kan i forskrift fastsette ytterligere unntak og gi nærmere regler til utfylling av første punktum, herunder også regler om rett til fritt rettsråd uten behovsprøving i første instans.

I sak som nevnt i § 38 fjerde ledd har utlendingen rett til fritt rettsråd uten behovsprøving. I sak som nevnt i § 38a sjette ledd har utlending rett til fri sakførsel.

I saker om bortvisning, utvisning og tilbakekall av tillatelse, har utlending rett til fritt rettsråd uten behovsprøving. Dette gjelder likevel ikke i utvisningssaker i henhold til § 29 første ledd bokstav b og c, § 30 annet ledd bokstav b og § 58 annet ledd når det foreligger forhold som nevnt i femte punktum. I andre saker etter loven har utlending rett til ytelser etter lov 13. juni 1980 nr. 35 om fri rettshjelp når de alminnelige vilkårene er oppfylt. Dersom retten tar til følge begjæring om å holde rettslig avhør etter § 36 i sak hvor utlending har krav på fritt rettsråd, skal også utgiftene til juridisk bistand under bevisopptaket dekkes etter lov om fri rettshjelp.

Dersom det er ytt fri sakførsel og fritt rettsråd uten behovsprøving, og utlendingen har økonomisk evne til selv å dekke utgiftene til dette, kan det offentlige kreve utbetalte beløp helt eller delvis tilbakebetalt. Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om slik tilbakebetaling.

II

Lova gjeld frå den tid Kongen fastset. Kongen kan bestemme at dei einskilde føresegnene blir sette i kraft til ulik tid. Endringane i §§ 38a, 38b og 42 tek likevel til å gjelde straks.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

S a k n r . 5

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat. Dermed er dagens kart ferdigbehandlet.

Forlanger noen ordet i henhold til forretningsordenens § 37 a før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 15.